

Avizul Comitetului Economic și Social European pe tema „Muncă și sărăcie: către o abordare globală indispensabilă” (aviz din proprie inițiativă)

(2009/C 318/10)

Raportor: dna Nicole PRUD'HOMME

La 26 februarie 2009, în conformitate cu articolul 29 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, Comitetul Economic și Social European a hotărât să elaboreze un aviz din proprie inițiativă pe tema

„Muncă și sărăcie: către o abordare globală indispensabilă”

(aviz din proprie inițiativă).

Secțiunea pentru ocuparea forței de muncă, afaceri sociale și cetățenie, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 1 septembrie 2009. Raportor: dna Nicole PRUD'HOMME.

În cea de-a 456-a sesiune plenară, care a avut loc la 30 septembrie 2009 și 1 octombrie 2009 (ședința din 30 septembrie 2009), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 173 de voturi pentru, 2 voturi împotriva și 7 abțineri.

1. Recomandări

Sărăcia persoanelor încadrate în muncă reprezintă, atât pentru salariați, cât și pentru anumiți lucrători independenți, o chestiune complexă, bazată pe criterii multiple și interconectate. Pentru a permite identificarea unor mecanisme eficiente de depășire a problemelor, este necesară o abordare holistică, prin:

1.1 situarea, în centrul proiectului european, a obiectivului privind oferta de locuri de muncă de calitate pentru toți;

1.2 abordarea cu regularitate a problemei lucrătorilor săraci în cadrul dialogului social european;

1.3 încheierea rapidă a procesului de elaborare a instrumentelor de cunoaștere, în vederea unei înțelegeri din ce în ce mai aprofundate a acestor situații, atât în ceea ce privește aspectele lor divergente, cât și convergențele lor la nivel european;

1.4 analizarea și stabilirea unor noi posibilități de a combina protecția socială și ocuparea forței de muncă, care să permită, printre altele, asigurarea de venituri decente pentru toți lucrătorii și crearea, pe această cale, a condițiilor care să le permită satisfacerea nevoilor fundamentale (locuință, îngrijiri medicale, educație pentru ei înșiși și pentru copiii lor etc.);

1.5 asigurarea unei formări profesionale inițiale și continue performante în vederea ocupării unor locuri de muncă de calitate. Se vor lua măsuri, la diverse niveluri (național, regional), în scopul creării unui mediu care să împiedice părăsirea timpurie a sistemului educațional de către tineri;

1.6 continuarea eforturilor și a dezbaterilor pe tema flexicurrității, pentru a identifica un nou echilibru între flexibilitate (suplețea de care au nevoie întreprinderile) și mijloacele reale

pentru un plus de securitate (protecția lucrătorilor), care să împiedice răspândirea sărăciei în rândul persoanelor încadrate în muncă și care să urmărească eradicarea acesteia;

1.7 posibila integrare în cadrul anului 2010, declarat de Comisie „Anul european al luptei împotriva sărăciei și a excluziunii sociale”, a unei comunicări de informare și de mobilizare pe aceste teme, atât la nivelul Uniunii Europene, cât și la nivelul statelor membre.

2. Context

2.1 La nivelul UE, au apărut numeroase lucrări savante, propuneri și inovații care, referindu-se la „lucrătorii săraci”, demonstrează că munca nu constituie neapărat o protecție împotriva sărăciei, mai ales în contextul socioeconomic actual.

2.2 În „Propunerea de raport comun privind protecția socială și incluziunea socială 2009”⁽¹⁾, bazată pe noile rapoarte strategice naționale, Comisia a subliniat importanța problematicii lucrătorilor săraci și a ofertei de locuri de muncă de calitate. Subiectul și problemele concrete pe care acesta le implică constituie o prioritate printre preocupările și acțiunile întreprinse, la scară comunitară, cu privire la „incluziunea activă”. Acestea vizează atât combaterea sărăciei, cât și sprijinirea creării de locuri de muncă de calitate pentru toți.

2.3 Tema capătă și mai multă importanță în contextul crizei, odată cu creșterea substanțială a șomajului și cu creșterea tensiunilor în jurul finanțelor publice. Cu toate acestea, este necesară o distanțare de conjunctura imediată, subiectul meritând, desigur, să fie tratat în contextul excepțional actual, dar și ca un subiect structural, esențial pentru obținerea evoluțiilor pozitive dorite în domeniul protecției sociale și al politicii ocupării forței de muncă, atât pe termen mediu, cât și pe termen lung.

⁽¹⁾ COM(2009) 58 final.

2.4 Comisia, care lucrează la elaborarea unui document privind munca și sărăcia, a proclamat 2010 „Anul european al luptei împotriva sărăciei și excluziunii sociale”. În UE, aproximativ 80 de milioane de persoane, adică 16 % din totalul locuitorilor, se confruntă în mod direct cu sărăcia. Dintre acestea, un număr substanțial de persoane trăiesc în sărăcie, deși au un loc de muncă. 8 % dintre lucrători trăiesc sub pragul sărăciei ⁽¹⁾.

2.5 În avizul său privind Anul european al luptei împotriva sărăciei și excluziunii sociale (2010) ⁽²⁾, Comitetul a precizat că, pe lângă indicatorul obișnuit al sărăciei monetare relative, pentru a furniza informații complete asupra acestui fenomen, sunt necesari și alți indicatori ai sărăciei, care să demonstreze persistența acesteia și adevăratele lipsuri pe care le implică. Dincolo de aspectele tehnice sofisticate, comparațiile, devenite acum posibile ca urmare a acordului european asupra unei definiții comune, permit o conturare clară a tendințelor.

3. Definiție

3.1 Când vorbim despre „lucrători săraci” se impune, înainte de toate, explicitarea ambilor termeni, respectiv „lucrător” și „sărac”. „Sărăcia” unui lucrător depinde, pe de o parte, de venitul personal obținut pe durata contractului său de muncă (remunerarea muncii depuse) și, pe de altă parte, de resursele materiale totale ale familiei sale. Munca reprezintă activitatea profesională individuală. Sărăcia reprezintă insuficiența resurselor necesare acoperirii nevoilor unei gospodării. În anumite situații, se poate trece rapid de la o situație și/sau o impresie de absență a sărăciei la o situație de sărăcie.

3.2 Sărăcia se definește la nivelul gospodăriei, dar activitatea se definește la nivelul indivizilor. Se combină așadar două niveluri de analiză. Sărăcia celor încadrați în muncă depinde, în primul rând, de situația și de caracteristicile activității profesionale pe care aceștia o exercită și, în al doilea rând, de nivelul de viață al gospodăriei din care fac parte. Această dublă evaluare dă naștere unor dificultăți. Poți fi foarte slab remunerat și să nu te numeri printre cei săraci (pentru că celelalte resurse familiale sunt mai consistente). Dimpotrivă, te poți înscrie în rândul celor săraci în pofida unei remunerații care atinge un nivel apropiat de cel al salariului mediu lunar al țării respective, considerat suficient în societatea căreia îi aparții. Poți să nu ai un loc de muncă (șomer) și să primești o indemnizație care să te plaseze cu mult deasupra pragului de sărăcie. Dimpotrivă, poți fi angajat cu normă întreagă, dar foarte slab remunerat, cu multe persoane în întreținere și, prin urmare, să te afli sub pragul sărăciei.

3.3 În consecință, abordarea politică a problemelor „lucrătorilor săraci” ține de politicile de ocupare a forței de muncă, de politicile de asistență socială și în domeniul asigurărilor sociale, precum și de politicile privind familia.

3.4 În cadrul Strategiei europene privind ocuparea forței de muncă, ea însăși parte a Strategiei de la Lisabona, diminuarea numărului de lucrători săraci a devenit una dintre prioritățile UE. Ca urmare, începând din 2003, a fost necesar să se elaboreze un indicator de evaluare și comparare. În iulie 2003, în cadrul lucrărilor sale privind procesul comunitar de

incluziune socială, Comitetul pentru protecție socială al Uniunii Europene a adoptat un indicator comun destinat evaluării proporției de „lucrători săraci” din Uniunea Europeană, precum și a câtorva dintre principalele caracteristici sociodemografice ale acestora.

3.5 Conform acestei definiții a Comitetului privind protecția socială, „lucrătorul sărac” este o persoană care, în cursul anului de referință, muncește în cea mai mare parte a timpului (ca salariat sau lucrător independent) și trăiește în cadrul unei gospodării al cărei venit reprezintă sub 60 % din venitul mediu din țara respectivă. În plus, trebuie să fi ocupat un loc de muncă mai mult de o jumătate de an. Indicatorul „risc de sărăcie în condițiile ocupării unui loc de muncă” îi consideră de fapt lucrători pe toți cei care au deținut un loc de muncă cel puțin șapte din cele 12 luni ale perioadei de referință ⁽³⁾.

4. Evaluare statistică

4.1 La sfârșitul anului 2008, Comisia și-a publicat raportul anual privind tendințele sociale din statele membre în cadrul obiectivelor comune ale strategiei Uniunii Europene în materie de protecție socială și de incluziune socială (a se vedea anexa) ⁽⁴⁾. Din acest raport reiese că, la sfârșitul anului 2006, 16 % din europeni erau expuși riscului de a deveni săraci, iar 8 % din lucrătorii din Uniunea Europeană trăiau sub nivelul de sărăcie. Cifrele variază între 4 % sau mai puțin (Republica Cehă, Belgia, Danemarca, Țările de Jos și Finlanda) și 13 % sau 14 % (Polonia și Grecia) ⁽⁵⁾. Sărăcia lucrătorilor este determinată de salariile mici (definite ca având o valoare mai mică de 60 % din salariul mediu), de nivelul slab de calificare, de locurile de muncă precare, de nivelul scăzut al remunerațiilor anumitor lucrători independenți, precum și de regimul de muncă cu normă redusă, de multe ori impus. Această formă de sărăcie este de asemenea legată de statutul economic al celorlalți membri ai gospodăriei. În familiile cu copii, observă Comisia, modelul familial cu un singur venit nu mai este suficient pentru asigurarea unui trai ferit de sărăcie.

4.2 Indicatorul de sărăcie monetară relativă este adesea criticat pentru că nu reflectă cu adevărat diversitatea situațiilor de indigență. Sărăcia în termeni de venituri nu constituie, în mod evident, decât unul dintre elementele constitutive ale sărăciei. În cadrul Uniunii Europene, sunt în curs de elaborare și alți indicatori, care vor oferi o imagine diferită și complementară a realităților sărăciei.

⁽³⁾ Pentru detalii și informații mai ample, a se vedea Guillaume Allègre, „Working poor in the EU: an exploratory comparative analysis” (Sărăcia în condițiile ocupării unui loc de muncă în UE: o analiză comparativă exploratorie), document de lucru OFCE nr. 2008-35, noiembrie 2008; Sophie Ponthieux, „Les travailleurs pauvres comme catégorie statistique. Difficultés méthodologiques et exploration d'une notion de pauvreté en revenu d'activité” (Lucrătorii săraci, o categorie statistică. Dificultăți metodologice și explorarea unei noțiuni de sărăcie în termeni de venit obținut prin muncă), document de lucru INSEE, nr. F0902, martie 2009.

⁽⁴⁾ Raport comun privind protecția socială și incluziunea socială 2008, http://ec.europa.eu/employment_social/spsi/joint_reports_fr.htm. A se vedea toate datele și dosarele provenind din lucrările din cadrul metodei deschise de coordonare: http://ec.europa.eu/employment_social/spsi/the_process_fr.htm. Pentru o perspectivă europeană recentă, cu reprezentări ale situației și preocupărilor din anumite țări ale Uniunii, a se vedea Hans-Jürgen Andreß, Henning Lohmann (dir.), *The Working Poor In Europe. Employment, Poverty and Globalization (Lucrătorii săraci din Europa. Ocuparea forței de muncă, sărăcia și globalizarea)*, Cheltenham, Edward Elgar, 2008.

⁽⁵⁾ Precizăm că sărăcia în termeni monetari se măsoară relativ la nivelul fiecărei țări. Dacă pragul de sărăcie ar fi unul european, clasamentul țărilor ar fi complet destabilizat.

⁽¹⁾ Eurostat, *Statistics in focus*, 46/2009.

⁽²⁾ Avizul CESE din 29.5.2008 privind propunerea de decizie a Parlamentului European și a Consiliului privind Anul european al luptei împotriva sărăciei și excluziunii sociale (2010). Raportor: dl PATER. Coraportor: dna KOLLER (JO C 224, 30 august 2008).

4.3 Alături de metodele de măsurare a sărăciei în termeni monetari, se dezvoltă astfel și alte metode, bazate pe „condițiile de viață”. Astfel, la scară europeană se măsoară nivelul „lipsurilor materiale” (a se vedea anexa). Indicatorul măsoară proporția persoanelor care trăiesc în gospodării lipsite de cel puțin trei dintre următoarele elemente: 1) capacitatea de a acoperi cheltuieli neprevăzute; 2) o săptămână de vacanță pe an; 3) capacitatea de a-și plăti împrumuturile; 4) o masă cu carne, pui sau pește cel puțin o dată la două zile; 5) o locuință încălzită corespunzător; 6) o mașină de spălat; 7) un televizor color; 8) un telefon; 9) o mașină personală. Toate aceste elemente legate de condițiile materiale pot fi, în mod firesc, discutabile ca indicatori. Asocierea acestora oferă, în schimb, o imagine interesantă. Rata gospodăriilor afectate de aceste lipsuri cunoaște disparități foarte mari, de la 3 % în Luxemburg, la 50 % în Letonia. Aceste disparități sunt mult mai mari decât diferențele în ceea ce privește sărăcia în termeni monetari (de la 10 % la 21 %).

4.4 Abordarea din perspectiva lipsurilor materiale transformă radical clasamentul statelor membre cu privire la starea de sărăcie. Acest clasament are însă în vedere sărăcia în general, nu numai lucrătorii săraci. În curând, va fi necesară o imagine a situației lucrătorilor săraci pe fiecare țară, din perspectiva lipsurilor materiale. Aceasta deoarece, la origine, sărăcia persoanelor încadrate în muncă nu este determinată numai de veniturile scăzute, ci ține și de calitatea vieții (profesionale, familiale, sociale).

5. Factori de sărăcie în rândul persoanelor încadrate în muncă

5.1 Unul dintre primii factori responsabili de acest tip de sărăcie este precaritatea statutului de lucrător. Numeroși actori, printre care se numără Confederația europeană a sindicatelor și sindicatele europene sunt îngrijorate de creșterea nivelului de precaritate a muncii. Cu peste 19,1 milioane de contracte cu durată determinată ⁽¹⁾ și aproximativ 29 de milioane de falși lucrători independenți (în principal în sectorul construcțiilor), există în jur de 48,1 de milioane de lucrători al căror statut se caracterizează printr-un anumit nivel de instabilitate. Această populație este, desigur, foarte eterogenă, atât pe teritoriul aceleiași țări, cât și, cu atât mai mult, de la o țară la alta, dar numărul acestora se ridică în orice caz la zeci de milioane de persoane active care se confruntă cu anumite forme de precaritate, ceea ce le poate face să se numere printre lucrătorii săraci.

5.2 Angajatorii subliniază complexitatea fenomenului sărăciei persoanelor încadrate în muncă, remarcând în primul rând legătura dintre riscul de sărăcie și nivelul de educație. Sistemele de educație și de formare trebuie să fie mai eficiente și mai echitabile. Pe de altă parte, este esențial ca „munca să fie recompensată în mod adecvat” ⁽²⁾, cu alte cuvinte să se asigure un echilibru eficient între regimurile fiscale și sistemele de securitate socială.

⁽¹⁾ Ancheta europeană privind forța de muncă – rezultate pentru anul 2008, http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-QA-09-033/EN/KS-QA-09-033-EN.PDF (în limba engleză)

⁽²⁾ „Rendre le travail rémunérateur” (*Recompensarea adecvată a muncii*) – studiu realizat de Comitetul pentru ocuparea forței de muncă și Comitetul pentru protecție socială pe tema interacțiunii dintre sistemele fiscale și sistemele de securitate socială. A se vedea, de asemenea, Avizul CESE pe tema „Protecția socială: recompensarea adecvată a muncii” (raportor: dna St HILL) - JO C 302, 7.12.2004.

5.3 Sărăcia persoanelor încadrate în muncă are la bază nivelul scăzut al remunerării muncii (care, de multe ori, nu corespunde sarcinii efectuate) și schimbările modelului familial. Evoluțiile de la nivelul familiilor, care afectează în diferite moduri diversele state membre, sunt caracterizate pretutindeni printr-o instabilitate crescută, prin creșterea numărului de divorțuri și prin creșterea numărului de familii monoparentale, în care, prin definiție, nu există decât un membru activ și care sunt expuse într-o mai mare măsură riscului de sărăcie. *Raportul comun privind protecția socială și incluziunea socială 2007* ⁽³⁾ al Comisiei Europene sublinia deja faptul că, deși ocuparea forței de muncă este cea mai bună pavăză împotriva sărăciei, ea nu poate fi singura cale de protecție, de aici decurgând necesitatea de a întreprinde sau consolida acțiuni bazate pe solidaritate, destinate familiilor, femeilor, tinerilor, studenților, persoanelor cu handicap și persoanelor în vârstă, migranților, categoriilor celor mai vulnerabile. De altfel, trebuie subliniată măsura în care sărăcia în rândul persoanelor încadrate în muncă determină sărăcia în rândul copiilor.

5.4 Creșterea costurilor legate de transport, de locuință, de îngrijirile medicale, etc. tinde și ea să sporească vulnerabilitatea lucrătorilor. Cei mai afectați sunt lucrătorii care primesc un salariu apropiat de salariul minim și clasele de mijloc inferioare, întrucât aceste persoane locuiesc, cel mai adesea, la periferie, departe de locul de muncă.

5.5 Sărăcia persoanelor încadrate în muncă poate fi consecința nivelului scăzut de competență sau de pregătire al unei persoane, a lipsei competențelor necesare unui loc de muncă remunerat corespunzător sau a unor condiții inadecvate de muncă. Grupurile vulnerabile sunt constituite, cel mai adesea, din lucrătorii în vârstă, tineri, femei, familii numeroase, persoane cu handicap, lucrători care și-au încheiat prematur pregătirea școlară și din migranți. De aceea, este esențial ca toate persoanele cu handicap să poată beneficia de condiții adecvate la locul de muncă și să se asigure tuturor copiilor șansa de a porni cu succes în viață prin asigurarea unei școlarizări precoce și prin combaterea abandonului școlar, a cărui rată, situată la nivelul de 15 % în Europa, este încă mult prea ridicată.

5.6 Într-un sens mai profund și des întâlnit, motivul esențial al sărăciei persoanelor încadrate în muncă este gradul insuficient de ocupare a forței de muncă. Fără politici globale de creștere și de adaptare la fenomenul globalizării (și în prezent, ca urmare a crizei, de relansare economică) nu se pot elabora programe eficiente de combatere a sărăciei în rândul celor care muncesc.

6. Propuneri pentru o abordare globală a luptei împotriva sărăciei persoanelor încadrate în muncă

6.1 În primul rând, este necesară o reflecție în termeni macroeconomici destinată combaterii sărăciei persoanelor încadrate în muncă. Măsurile punctuale nu pot dezamorsa acest proces în mod eficient, în special în contextul crizei. Ocuparea forței de muncă și activitățile independente, în special asigurarea unor locuri de muncă de calitate pentru toți lucrătorii, trebuie să constituie prioritatea tuturor instituțiilor europene.

⁽³⁾ http://ec.europa.eu/employment_social/social_protection/misoc_en.htm

6.2 *Indicatori fiabili.* Dinamica de elaborare a unor indicatori comuni și fiabili în ceea ce privește lucrătorii săraci trebuie continuată. Datorită investițiilor europene și metodei deschise de coordonare au fost posibile progrese importante. În continuare, este necesar să se meargă mai departe și să se îmbogățească cunoștințele actuale cu baze de date mai detaliate, ținându-se cont simultan de proporția lucrătorilor săraci, de profunzimea acestei sărăcii, precum și de inegalitatea repartizării veniturilor între cei săraci (pe teritoriul fiecărei țări și între țări).

6.3 Din punct de vedere tehnic, este necesar să existe, cu privire la aceste chestiuni statistice, date naționale, raportate la un prag de sărăcie național, dar și date integral europene, raportate la un prag european. Aceasta ar permite stabilirea altor clasamente și alte viziuni decât cea actuală, bazată pe singurul indicator existent.

6.4 *Asigurarea unor remunerații corecte și decente, bazate un dialog social consolidat.* Combaterea sărăciei persoanelor încadrate în muncă trebuie să se facă și printr-o politică salarială ambițioasă. Trebuie dezvoltate și sprijinite toate inițiativa orientate către formula: inflație + o cotă adecvată din creșterile de productivitate. În acest sens, negocierile salariale, cheia de boltă a dialogului social, trebuie să joace un rol preponderent în combaterea sărăciei persoanelor încadrate în muncă. La nivel de sector, la nivel național sau la nivel european, nu există un impact financiar real asupra întreprinderilor când negocierile se desfășoară bine și, prin urmare, dialogul social real nu generează nicio „primă”. Progresele în ceea ce privește asigurarea unor locuri de muncă decente trebuie realizate prin dialog social, prin implicarea partenerilor sociali, prin responsabilitatea întreprinderilor, prin măsuri stimulativе și corective adoptate de autoritățile publice și, în prezent, prin rolul jucat de bănci în evoluția IMM-urilor. Combaterea muncii fără forme legale constituie un mijloc hotărâtor de combatere a sărăciei în rândul celor care muncesc. Pe de o parte, pentru că această formă de muncă afectează categoriile de populație cele mai vulnerabile (migranții, persoanele cu un statut precar), dar și pentru că ea poate duce la situații aproape echivalente cu sclavia, care sunt contrare Cartei drepturilor fundamentale.

6.5 *Mecanisme de stimulare a spiritului antreprenorial și a activităților independente.* Numeroși întreprinzători și lucrători independenți se confruntă cu sărăcia persoanelor încadrate în muncă, în special la începutul activității. Trebuie asigurate mecanisme de sprijin, deoarece multe dintre aceste IMM-uri vor ajunge să creeze locuri de muncă. 80 % din creșterea economică provine din sectorul IMM-urilor; cu toate acestea, mulți antreprenori își rețin ca venituri foarte puțin sau nimic în perioada în care întreprinderile lor își încep activitatea, supunându-și familiile la riscul de a trăi în sărăcie.

6.6 *Sisteme de formare adaptate.* Acțiunile de formare de-a lungul întregii vieți, destinate în special angajaților mai puțin calificați, constituie o condiție esențială în perspectiva îmbunătățirii competențelor și a accesului la un loc de muncă remunerat corespunzător și decent pentru această categorie de lucrători.

6.7 *O protecție socială adaptată.* Una dintre condițiile combaterii sărăciei celor încadrați în muncă este raționalizarea dispozițiilor în vigoare. Serviciile de asistență socială trebuie să interacționeze mai eficient cu noile servicii de îngrijire a copilului și de asistență pentru mobilitate (ca și munca, mobilitatea trebuie să merite efortul pe care îl presupune), permițând astfel lucrătorilor săraci să dobândească un loc de muncă mai bine remunerat.

6.8 În ceea ce privește locuința, în condițiile în care, în anumite țări, se dovedește că un număr semnificativ de persoane fără adăpost desfășoară o activitate profesională, este important să se mobilizeze resursele din domeniul locuințelor sociale pentru ca cei care muncesc, dar riscă să-și piardă locul de muncă și stabilitatea relativă din pricina proastei calități a locuinței sau chiar a lipsei acesteia, să capete prioritate.

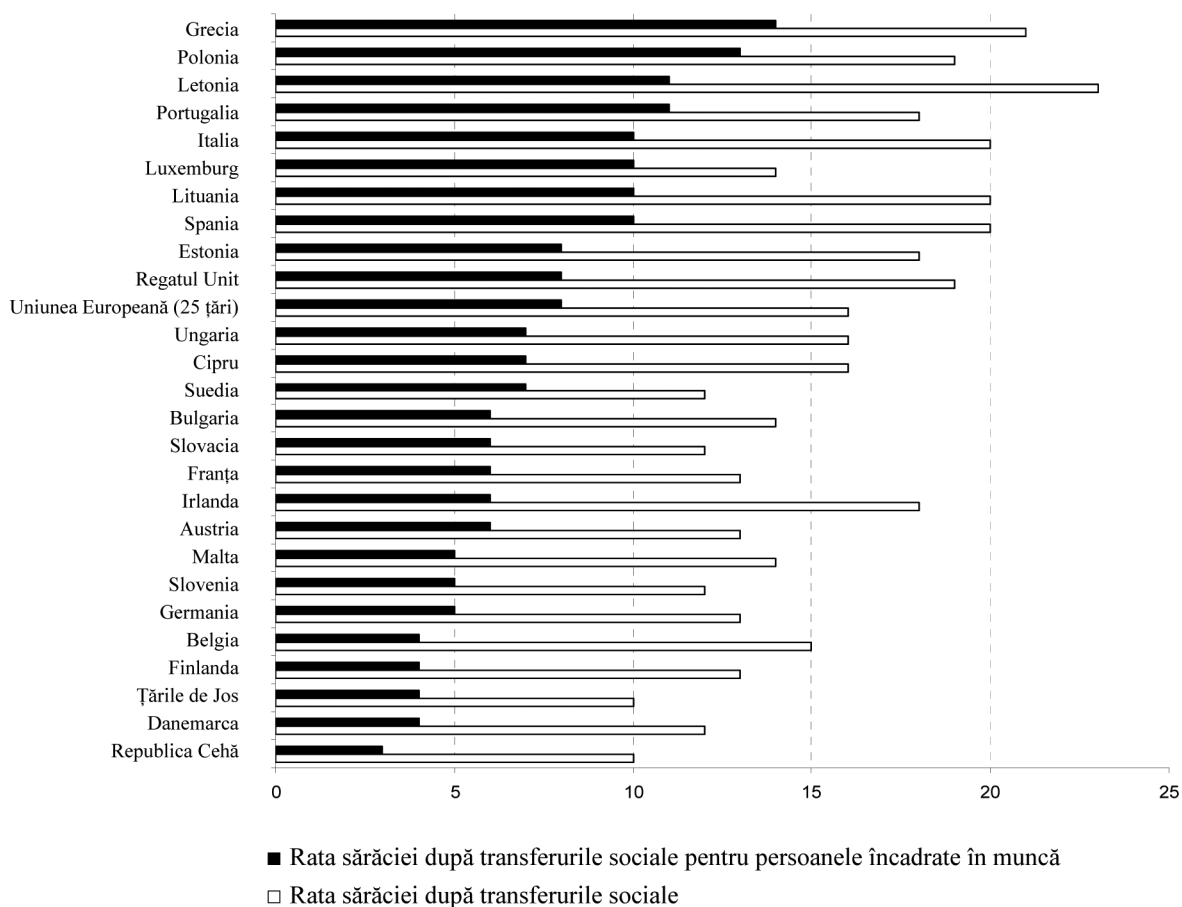
6.9 *Luarea în considerare a cadrului activității profesionale și a tipului de activitate profesională.* În mod concret, dat fiind că sărăcia celor care muncesc este legată, într-o bună măsură, de condițiile activității profesionale, este fundamental să se acționeze asupra pârghiilor legate de cadrul în care se desfășoară activitatea profesională: măsurile de sprijinire a celor care aleg să se deplaseze pe distanțe mari, asigurarea unor mese în condiții financiare avantajoase, sprijin în materie de locuință, facilitățile pentru îngrijirea copiilor. În plus, întreprinderea angajatoare ar trebui să fie capabilă să examineze măsuri prin care contractele de muncă să asigure condiții mai bune de siguranță și modalități prin care lucrătorii să poată progresa și să își poată îmbunătăți competențele profesionale.

6.10 *Informare și mobilizare.* În sfârșit, în cadrul Anului european de luptă împotriva sărăciei, se impune mobilizarea opiniei publice și a mass-mediei. Analizându-se fenomenul lucrătorilor săraci, abordându-se deschis situațiile umane degradante care decurg din acesta și mobilizându-i pe cetățenii europeni în acest sens, s-ar putea pune capăt situațiilor nefericite în care trăiesc anumite persoane care muncesc, permițându-le să-și recapete demnitatea pierdută. În locul unei comunicări bazate pe compasiune, ar trebui avută în vedere o comunicare bazată pe un mesaj mobilizator, în favoarea locurilor de muncă de calitate pentru fiecare cetățean, în scopul promovării unui model social european superior din punct de vedere etc.

Bruxelles, 30 septembrie 2009.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Mario SEPI

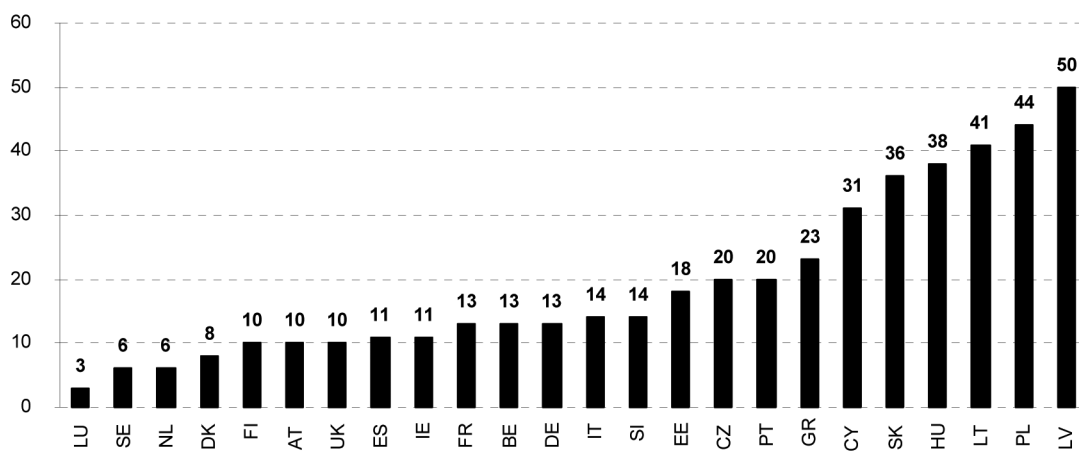
Apendice

Graficul 1. Sărăcia lucrătorilor din Uniunea Europeană în 2006

Sursa: Eurostat, SRCV.

Graficul 2. Nivelul „lipsurilor materiale” în Uniunea Europeană

Proporția persoanelor a căror gospodărie nu dispune de cel puțin trei elemente din listă (2006, în procente)

Sursa: Eurostat, SRCV.